

Gaañ™ila Islaamaa-Lakk.13.1

Description

Nushuuz (Fincila) Haadha Manaa

Dhiiraa fi dubartiin wal fuudhan waliin jiraachu erga eegalanii guyyaa tokko wal loluu fi wal mormuun hin oolu. Haati manaa abbaa manaa ishii irratti olâñ™aantummaa agarsiisu fi isa faallessuu dandeessi. Gocha akkanaatin nushuuz (fincila) jennaan. Kanaafu, nushuuz (fincila) jechuun isarratti olâñ™aantummaa agarsiisu, isaaf ajajamuu diduu fi isa faallessudha. Yeroo kanatti abbaan manaa maal gochuu dandañ™aa? Alhamdulillah Islaamni maal gochuu akka qabuu isaaf ibsa. Akka warroota amantii hin qabnee dallansuun bokokuun haadha warraa akka hin galaafanne, tarkaanfilee hordofuu qabu lafa kaañ™a. Fincilli dubartii qofarraa osoo hin tañ™in dhiira irraayis ni mulâñ™ata. In sha Allah kutaa itti aanutti ni ilaalla. Ammaaf fincila haadha manaa ilaalla.

Rabbiin Subhaanahu wa tañ™aalaa ni jedha:

﴿وَالَّتِي تَخَافُونَ نُشُوزَهُنَّ فَعِظُوهُنَّ وَأَهْجُرُوهُنَّ فِي الْمَضَاجِعِ وَأَضْرِبُوهُنَّ
فَإِنْ أَطَعْنَكُمْ فَلَا تَبْغُوا عَلَيْهِنَّ سَبِيلًا إِنَّ اللَّهَ كَانَ عَلِيمًا كَبِيرًا﴾

ñœNiitiwwan fincila isaanii sodaattan immoo isaan gorsaa, [itti aansun] ciisicha keessatti isaaniin oodaa. [Dhuma irratti yoo sirraañ™u didan] isaan rukutaa. Yoo isaan isiniif ajajaman isaan irratti karaa hin barbaadinaa. Dhugumatti Rabbiin Oltañ™aa Guddaadha.ñœ• Suuratu An-Nisaa 4:34

Maloota Fincila (Nushuuz) itti walâñ™aanan

Dubartii irraa mallattooleen fincilaa ykn fincilli ifaa yoo mulâñ™ate, haala shariañ™aan ajajuun abbaan manaa fincila kana walâñ™aanu ni dandañ™a. Mallattoolee fincilaa keessaa kanniin tarreessun ni dandañ™ama: jibbaa fi ceemañ™aa gara isaa deemu, fuula diriiraa fi ifaa booda fuula tan guurtu fi isarraa garagaltu taate ishii arguu, dubbii laafa erga isatti dubbataa turtee dubbii badaa fi jabaata itti dubbachuu, yookiin yommuu gara siree ishii waamu ceemañ™u fi harkifachu.

Fincila ifaa keessa kanneen tarreessun ni dandañ™ama: yommuu gara siree ishii waamu sababa tokko malee diduu, hayyama isaa malee manaa bahuu, isa waliin imala deemu didu fi kkf.

Asitti wanti hubatamu qabu, fincila yommuu jennu wanta gaarii fi dirqama tañ™etti yommuu ishii ajaju yoo isaaf ajajamu diddeedha. Garuu wanta badaatti yommuu ishii ajaju, isaaf ajajamu yoo didde, kuni fincila hin jedhamu. Wanta badaatti yommuu ishii ajaju, ishiin isaaf ajajamu hin qabdu. ñœLaa

xaaâ€™ata li makhluuqi fii maâ€™asiyatil Khaaliqi (Khaaliqa faallessanii makluuqaaf ajajamuun hin jiru)â€™• waan taâ€™meef.

Kanaafu, abbaan manaa niiti isaa irraa yommuu fincila arguu tarkaanfilee armaan gadii kanniin fudhachuu dandaâ€™ma:

A-Ishii Gorsuu

Osoo garaa hin jabaatin laafinnaa fi jechoota gaariin ishii gorsa. Gorsuu jechuun hojii gaggaarii akka hojjattu fi buâ€™aa isaa yaadachisuu, hojii badaa akka dhiistu fi adabbii isaa ishiitti himuudha. Kanaafu, yommuu ishii gorsu, wanta Rabbiin ishii irratti dirqama godhee fi Isa faallessu akka hin qabne ishii yaadachisa. Rabbiif yoo ajajamtee fi dubartii gaarii abbaa manaatiif ajajamtu yoo taate, sawaabni (mindaan) guddaan Rabbiin bira akka ishiif jiru ishii gammachiisa. Akkasumas, adabbii Rabbiin oltaâ€™aan nama Isa faallesseef qopheesse ishii yaadachiisa. Kana gochuuf Aayata Qurâ€™aanaa fi hadiisa fayyadamuun karaan akka salphatu taâ€™ma.

Dubartoota keessaa jecha gaarii yommuu itti dubbatan fincila fi of tuulu ishiitirraa tan deebitutu jira. Yommuu waan gaariin ishii abdachiisanii fi waan badaan ishii sodaachisan, gorsa kana fudhatte ni deebiti. Yeroo kanatti, abbaan manaa ishiin oodu fi ishii rukutuun isaaf hin hayyamamu. â€™Yoo isaan isiniif ajajaman isaan irratti karaa hin barbaadinaa.â€™•

Garuu dubartoota keessaa dubartii dubbii gaarii fi gorsaan hin deebinetu jira. Gorsii homaa ishii irratti dhiibbaa hin fidu. Yeroo kanatti gara tarkaanfi lamaffaatti darba. Innis:

B-Ciisicha keessatti ishiin oodu

Dubartiin miidhaginni, qabeenyi, sadarkaan maatii ishiitii fi ilaalchi biroo ishii keessatti bobaâ€™muun olâ€™aantumaa agarsiisu dandeessi. Gorsii olâ€™aantummaa fi of tuuluu ishii kana kan hin qabbaneessine yoo taâ€™me gara ishiin oodutti tarkaanfata. Aayah (Keeyyata) armaan olii keessatti, â€™[itti aansun] ciisicha keessatti isaaniin oodaa.â€™•

Ciisicha keessatti ishiin oodu jechuun ishii waliin wal qunnamti saalaa raawwachuu dhiisudha. Akkasumas, hanga guyyaa sadii ishii waliin haasawa dhiisu dandaâ€™ma. Fedhiin uumama yommuu hooâ€™u wantoota baayâ€™ee akka dagatan nama taasisa. Dhiirri fedhii ishii yeroo muraasaaf yoo guutufi dide, carraan ishiin gara karaa qajeelatti deebiâ€™u guddaadha.

Garuu wanti guddaan dagatamu hin qabne, ishiin oodun iddoo ciisichaa ykn bakka isaan lamaan kophaa waliin jiran qofatti taâ€™uu qaba. Ijoollee fuunduratti fi alatti oodun miidhaa baayâ€™ee fidha. Yommuu ijoolle fuunduratti ishiin oodu, miirri ijoollee ni miidhama. Sababa kanaan, amalli isaanii ni bada. Akkasumas, alatti ishiin oodun, namoota fuunduratti ishii salphisuu waan taâ€™uuf fincila fi morkii malee homaa ishiif hin dabaluu. Kaayyoon ishiin oodu ishii salphisuu fi ijoolle miidhuuf osoo hin taâ€™in amala ishii sirreessufi[\[1\]](#).

Dubartiin ciisicha irrattis ishiin oodun kan ishii hin fayyanne yoo taate, abbaan manaa gara tarkaanfi itti aanutti darbuu dandaâ€™ma. Innis:

godhaadha.• Suuratu At-Taghaabun 64:14

Hubachiisa: Dhiirri mala naamusa itti qabsiisan kana (rukutaa) kan Rabbiin yeroo muraasaf hayyame bartee godhachuu (amaleefachuu) hin qabu. Yeroon muraasni Rabbiin itti hayyame, gorsii fi oodun erga fashalaaTMe booda. Finciltee dhiistee yeroo hundaa aadaa godhachuun ishii rukutuun wanta isaaf hin hayyamamneedha. Kuni qajeelcha Nabiyyii (SAW) wanta faallessuudha. AaTMishaan (Radiyallahu anhaa) akka gabaastetti, Ergamaan Rabbi (SAW) gonkumaa harka isaanitiin eenyullee rukutanii hin beekan, dubartii taTMi, tajaajilaa (kaadima) taTMi hin rukunne yoo karaa Rabbi keessatti qabsaaTMan malee.â€• [Sahiih Muslim 2328](#)

Kanaafu karaan gaariin akkuma Rasuulli dubartoota hin rukunne dubartii rukutuu irraa of qusachuudha. Kana irra, ishii gorsuu fi tooftaalee ishii sirreessu biroo fayyadamuudha.

Guduunfaa

âˆ› Nushuuz (fincila) jechuun olTMaantummaa agarsiisuu fi ajajatti buluu diduudha.

âˆ› Dubartiin yommuu abbaa manaatti fincila agarsiistu, ishii sirreessuuf tarkaanfileen fudhatamu qaban ni jiru. Isaanis

A- Ishii gorsuuâ€• kunis kan taTMuu mindaa hojii gaarii ishii abdachiisuu fi adabbii hojii badaa ishii sodaachisuni.

B-Ciisicha irratti ishiin ooduâ€• kunis kan taTMu wal-qunnamti ishii waliin raawwachu dhiisu fi hanga guyyaa sadii ishii waliin haasawa dhiisu dandaTMa. Garuu guyyaa sadii caalaa, haasawa dhiisu hin qabu. Wal-qunnamti kan dhiisu hanga ishiin sirrooftuti. Ishiin oodun ijoollee fuunduratti fi manaan alatti taTMuu hin qabu. Ijoolle fuunduratti yoo taTMe miirri ijoollee ni miidhama. Alatti yoo taTMe, ishii irratti salphinna fida.

Câ€• Yoo tarkaanfileen armaan olii ishii deebisu didan, osoo ishii hin miidhinii fi mallattoo irratti hin hanbisiin rukutu. Namni niiti ofii rukutuuf kaTMuu qajeelfamoota armaan gadii hordofuu qaba:

1ffaa-Rukuttaan rukutaa miidhaa geessu taTMuu hin qabu.

2ffaa-SiTMa kudhan caalaa rukutuu hin qabu

3ffaa- Fuula ishiitirra rukutuu hin qabu. Akkasumas, qaama ishii biroo yommuu rukutan takkamaan miidhatti ykn duTMatti ishii geessu rukutuu hin qabu . Fkn, kalee

4ffaaâ€• Rukuttaan isaa kuni karaa sirriitti ishii ni deebisa jedhee erga yaade booda taTMuu qaba.

5ffaa-Yommuu isaaf tole jettu, ishii rukutuu dhiisu. Rukuttaan ishii adabuu, salphisuu fi miidhuf osoo hin taTMin karaa sirriitti akka deebituuf tooftaa itti fayyadamaniidha.

âˆ› Akka beelladaa ykn gabrichaa dubartii reebun wanta fudhatama hin qabneedha. Namni dubartii reebuu amala godhate kana yaadachu qaba: â€œIsaa ol Rabbiin oltaTMe fi Guddaan akka jiru beekun iqaaba (adabbii) Isaa sodaachu qaba.â€• Kanaafi, aayah jalqaba kaasne irratti, â€œ**Dhugumatti Rabbin OltaTMaa Guddaadha.**â€• jechuun xumure.

Kitaabban Wabii

[Sahih Fiqhu Sunnaah](#) -Jiildi 3,fuula 223-227 , Abu Maalik

[1] The Concise Presentation of the Fiqh of the Sunnah and the Noble Book fuula 422

[al-Fiqhul Waadih](#) -J.2,fuula 96

Date Created

February 20, 2019

Author
admin